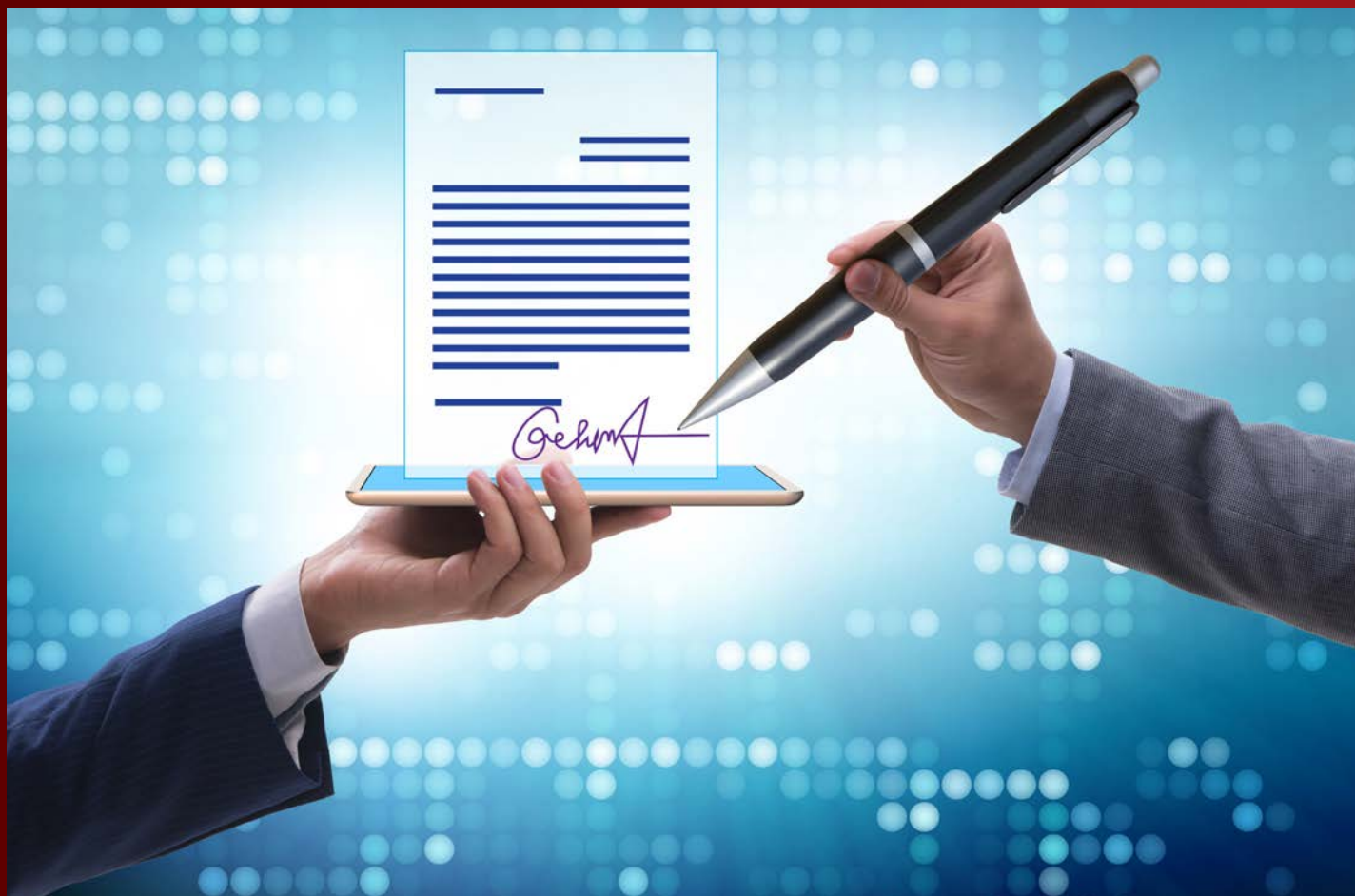

ИНГ-ПРО ПРОПИСИ У ПРАКСИ

propisi.net

фебруар 2023 / број 125 **2/2023**

Електронски облик докумената у примени одредаба Закона о раду

- ▶ Начини премештаја државних службеника на извршилачким радним местима
- ▶ Традиционални концепт радног односа и дигитални радници
- ▶ Вођење основне документације о ресурсима у здравственим установама, приватној пракси и другим правним лицима која обављају послове здравствене делатности
- ▶ Рокови у управном поступку
- ▶ Патернитетски спорови у судској пракси – други део
- ▶ Ванпарнични поступци лишења, преиспитивања и враћања пословне способности и продужења родитељског права – први део
- ▶ Кривично дело превара у обављању привредне делатности у члану 223. Кривичног законика у српском кривичном законодавству и судској пракси

Србија - Златибор, водопад Гостиље

Дивна вода стиже до нас право са извора у најкраћем могућем року. Кад је пијемо, осећамо се као да стојимо у најлепшој природи, док се у позадини чује тихи жубор, који смирује и опоравља. Дивна вода нас поново повезује са природом, али и са нама самимима.

Све Дивна воде су висококвалитетне и извиру на местима нетакнуте природе. Изворног квалитета и свеже, доспевају у чашу Корисника после само неколико дана од пуњења на извору. Могу се конзумирати свакодневно и у неограниченим количинама.

Свака од њих је другачија и на неки посебан начин благотворно делује на људски организам.

Претплатите се на неки од наших повољних пакета за правна лица или домаћинства и уживајте у здравој и свежој води на послу или код куће!

www.divnavoda.rs

ЦЕНТАР ЗА ВРГУ О ДИВНИМ КОРИСНИЦИМА
0800 111 111

Оснивач и издавач:

ИНГ-ПРО Издавачко-графичко д.о.о.
Београд, Веле Нигринове 16а

За оснивача и издавача:

Горан Грцић и Владимир Здјелар

Главни и одговорни уредник Редакције:

Јован Матијашевић

Главни и одговорни уредник часописа:

Ана Фулетин

Сарадници:

Вера Кусовац
Драгана Марчетић
Драган У. Калаба
Душан Рајаковић
Жељко Албанезе
Марјан Ранђеловић
Саша Кулић
Снежана Марјановић

Технички уредник:

Милена Станковић

Лектура:

Милица Радованчев

Графичка припрема:

Мирослав Арамбашић

Штампа:

Digital art, Београд

Редакција:

Веле Нигринове 16а, 11000 Београд
тел: +381 11 2836-890
факс: +381 11 2836-474
имејл: redakcija@legeartis.rs

Часопис излази једанпут месечно (10 бројева и 1 двоброј у оквиру годишње претплате).

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
34

LEGE Artis : прописи у пракси / главни и одговорни уредник Ана Фулетин. - [Штампано изд.]
- Год. 3, бр. 25 (окт. 2014). - Београд : ИНГ-ПРО, 2014- (Београд : Digital art). - 28 cm

Месечно. - Наслов лат., текст ћир.. - Преузима нумерацију електронског издања. - Друго издање на другом медијуму: Lege Artis (Online) = ISSN 2334-6140 ISSN 2406-1085 = Lege Artis (Штампано изд.)

Поштовани претплатници,

Према оцени стручне јавности једна од мера коју треба предузети у 2023. години јесте и измена Закона о раду. За уобичајену формулацију „усклађивање радног законодавства са прописима ЕУ” већ су предложени неки предмети измена – рад од куће и на платформама, годишњи одмор, смањење права послодавца при прерасподели радног времена, већи број дана за плаћено одсуство, заштита трудница и породиља, регулисање привремених и повремених послова, као и послова осетљивих група, али и минимална зарада, рад преко агенција итд. Међутим, област у погледу које се посебно сматра да је Закон о раду застарео јесу електронске комуникације, односно усклађивање радног законодавства са већ донетим прописима о електронском пословању. У овом броју дат је приказ ситуација у којима је пуноважан електронски облик докумената према постојећим одредбама Закона о раду.

Према подацима Центра за истраживање јавних политика Србија је у врху европског и светског броја фриленсера са око 100.000 фриленсера, односно налази се на 11. месту по укупном уделу радника на тржишту. Већина радних ангажмана преко дигиталних платформи сматра се „прикривеним запослењем”, па у оквиру рубрике „Радно право” скрећемо пажњу на текст о дигиталним радницима. У истој рубрици настављена је анализа одредби Закона о државним службеницима, с тим што су у овом делу коментарисане одредбе које регулишу начине премештаја државних службеника на извршилачким радним местима.

У рубрици „Грађанско право” са аспекта судске праксе анализирани су ванпарнични поступци лишења, преиспитивања и враћања пословне способности и продужења родитељског права, при чему су обрађена сва три поступка везана за пословну способност пунолетних лица – и продужење родитељског права, као поступак у ком се такође испитује пословна способност само детета или недавно пунолетног лица, и улога органа старатељства, старатеља и привременог заступника, и питање неуредности пуномоћја које је адвокату издало делимично или потпуно пословно неспособно лице. Због своје обимности текст је подељен у два дела, тако да ће наставак бити објављен у следећем броју. Поред тога, веома интересантан је и други део текста који је посвећен патернитетским споровима у судској пракси, с тим што је сада акценат на доказивању у патернитетским споровима и акцесорним захтевима који се у таквим парницама појављују.

Рубрику „Поводом” посветили смо обележавању Међународне недеље међуверске хармоније од 1. до 7. фебруара сваке године, када се слави и промовише верска једнакост, разноликост и братство, уз позив надлежним међународним органима, владама, институцијама и цивилном друштву да се укључе организовањем програма и иницијатива којима би се промовисале вредности хуманијег друштва за све његове чиниоце.

Поред наведених, ту су и остали врло актуелни текстови у поменим, али и другим рубрикама, као и наше сталне рубрике „Портал читалаца” и „Регистар прописа донетих између два броја”.

Редакција

Будимо на вези

Часопис *Lege Artis* – ПРОПИСИ У ПРАКСИ отворен је за сва ваша питања, мишљења, конструктивне предлоге, похвале и критике. Можете их упутити ауторима текстова или на имејл Редакције часописа redakcija@legeartis.rs

Пратите нас:

- www.legeartis.rs
- www.propisi.net
- www.ingpro.rs
- www.facebook.com/IngProLegeArtis

Зашто баш **PROPI.SI.NET?**

- ▶ Зато што је прегледан и једноставан и не захтева никакву специјалну обуку за коришћење (*user friendly*).
- ▶ Зато што је могућ приступ неограниченом броју докумената у току претплате.
- ▶ Зато што има највећи број прописа, примера судске праксе, правних мишљења, модела и других докумената.
- ▶ Зато што има претраживач који даје прецизно сортиране и брзе резултате претраге.
- ▶ Зато што се документа – прописи и др. – могу претраживати путем одговарајућих скраћеница и синонима који се у правној пракси често користе.
- ▶ Зато што је једини на тржишту који аутоматски бележи најпрегледаније документе сваког претплатника и издваја их на почетној страни.
- ▶ Зато што има мејл-сервис који омогућава претплатницима да о новим прописима, примерима из судске праксе, правним мишљењима и стручним коментарима и другим документима из области које сами изаберу, буду информисани путем мејла истог дана кад су објављени у бази.
- ▶ Зато што ради са било ког рачунара на интернету, без икакве инсталације, а подржава рад и у интранет окружењу.
- ▶ Зато што је увек ажуран (не захтева ажурирање од стране претплатника).
- ▶ Зато што су текстови докумената и интерфејс доступни на ћирилици или латиници.
- ▶ Зато што једним кликом могу да се ископирају текстови у *Word* или *PDF* формату.
- ▶ Зато што има најсвеобухватнију и највећу базу судске праксе, са разгранатом структуром по одговарајућим правним гранама и правним институтима.
- ▶ Зато што се из текста прописа једним кликом приступа повезаним документима.

У овом броју...

РАДНО ПРАВО

- 4 Електронски облик докумената у примени одредаба Закона о раду
- 11 Начини премештаја државних службеника на извршилачким радним местима
- 19 Традиционални концепт радног односа и дигитални радници
- 25 Вођење основне документације о ресурсима у здравственим установама, приватној пракси и другим правним лицима која обављају послове здравствене делатности
- 31 Преглед новијих службених мишљења надлежних органа из области радних односа

ГРАЂАНСКО ПРАВО

- 35 Патернитетски спорови у судској пракси – други део
- 49 Ванпарнични поступци лишења, преиспитивања и враћања пословне способности и продужења родитељског права – први део
- 58 Из веб-серијала „ПРЕГЛЕД СУДСКЕ ПРАКСЕ” – Породично право: Подела брачне и ванбрачне тековине и вршење и лишење родитељског права

УПРАВНО ПРАВО

- 67 Рокови у управном поступку
- 72 Преглед новије праксе повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности

КРИВИЧНО И ПРЕКРШАЈНО ПРАВО

- 84 Кривично дело превара у обављању привредне делатности у члану 223. Кривичног законика у српском кривичном законодавству и судској пракси

РУБРИКЕ

- 91 Најава нових епизода веб-серијала „ПРЕГЛЕД СУДСКЕ ПРАКСЕ”
- 92 Портал читалаца
- 96 Поводом Међународне недеље међуверске хармоније
- 110 Преглед прописа донетих између два броја

Електронски облик докумената у примени одредаба Закона о раду

Законодавац се у битним правним прописима постепено, колико је то могуће у њиховој материји, окреће електронским документима за општење и примену других одредби Закона о електронском документу, електронској идентификацији и услугама од поверења у електронском пословању. Несумњиво да ће таква оријентација бити неопходна и приликом првог усклађивања текста Закона о раду јер су ти савремени трендови у електронском пословању за сада мимоишли овај закон.

Мр Жељко Албанезе

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Према оцени стручне јавности једна од мера коју треба предузети у 2023. години јесте и измена Закона о раду. За уобичајену формулацију „усклађивање радног законодавства са прописима ЕУ” већ су предложени неки предмети измена – рад од куће и на платформама, годишњи одмор, смањење права послодавца при прерасподели радног времена, већи број дана за плаћено одсуство, заштита трудница и породиља, регулисање привремених и повремених послова, као и послова осетљивих група, минимална зарада, рад преко агенција итд. Међутим, област у погледу које се посебно сматра да је Закон о раду застарео јесу електронске комуникације, односно усклађивање радног законодавства са већ донетим прописима о електронском пословању.

При томе подсећамо на то да је Република Србија доношењем Закона о електронском потпису („Сл. гласник РС” бр. 135/2004) и Закона о електронском документу („Сл. гласник РС” бр. 51/2009), који су у међувремену престали да важе, започела процес развоја правног оквира неопходног за развој електронског пословања у нашој земљи. Електронски потпис, а посебно квалификовани електронски потпис постали су законом препознато сред-

ство потврде аутентичности електронског документа. Квалификовани електронски потпис у односу на податке у електронском облику има исто правно дејство и доказну снагу као и својеручни потпис, односно својеручни потпис и печат у односу на податке у папирном облику.

Уместо наведених „застарелих” закона, донет је Закон о електронском документу, електронској идентификацији и услугама од поверења у електронском пословању („Сл. гласник РС” бр. 94/2017 и 52/2021 – **даље: Закон**), којим је учињен корак даље у правном уређивању електронског пословања, и то управо у уређивању оних питања која су битна за праксу, односно функционисање електронског пословања у стварности. Основни циљ законског уређивања је да се омогући и подстакне брже и ефикасније пословање и смањење трошкова пословања, развије тржиште услуга од поверења и модернизује, па, услед тога, учини и ефикаснијим рад органа јавних власти и привредних субјеката, као и да се омогући грађанима лакши и сигурнији приступ услугама органа јавне власти и других субјеката и приступ већем броју наведених услуга, али и поуздано чување електронских докумената. Посебни циљеви законског уређивања састоје се у томе да се правним уређењем наведене материје отвори простор за интензивније електронско пословање, али и створи поверење најшире јавности у употребу и размену електронских докумената и употребу услуга од поверења у електронском пословању.

ској форми, уз примену одредби Закона, као и уз поштовање права запослених, правну сигурност и заштиту података. При томе треба поћи од стално понављане и веома битне законске одредбе да електронском документу не може да се оспори пуноважност, доказна снага, као ни писана форма само зато што је у електронском облику. Имајући у виду да је дигитализација докумената који су настали у папиру веома значајна за испуњење циљева Закона, предвиђено је да дигитализовани акт послодавца (акт који је изворно у папирном облику и који је применом одговарајућих поступака конвертован у електронски облик) има исту доказну снагу као оригинални акт, уколико је дигитализација обављена под прописаним надзором и ако је истоветност потврђена квалификованим електронским

печатом или квалификованим електронским потписом. Дакле, све те одредбе Закона треба размотрити и адекватно их унети у решавање радних односа, тачније у комуникацију послодавца и запосленог по свим питањима на која се односи **одредба члана 193. став 1. Закона о раду**, којом се сада захтева писани облик за сва решења која се запосленом достављају о остваривању права, обавеза и одговорности, са образложењем и поуком о правном леку. На законодавцу је да изнађе праву меру примене електронског документа приликом остваривања права запослених из наведеног члана Закона о раду, дакле да се у електронском облику пронађе начин за сва решења која се запосленом достављају о остваривању права, обавеза и одговорности, са образложењем и поуком о правном леку.

Начини премештаја државних службеника на извршилачким радним местима

Премештај државних службеника може да буде трајан или привремен, у оквиру истог или између различитих државних органа, па су ти модалитети детаљно анализирани у наставку.

Мр Жељко Албанезе

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Законом о државним службеницима („Сл. гласник РС” бр. 79/2005, 81/2005, 83/2005, 64/2007, 67/2007, 116/2008, 104/2009, 99/2014, 94/2017, 95/2018 и 157/2020 – даље: Закон) уређена су права и дужности државних службеника, па и оних који раде на извршилачким радним местима. У смислу Закона **извршилачка радна места** су сва радна места која нису положаји, укључујући и радна места руководиоца ужих унутрашњих јединица у

државном органу. Извршилачка радна места разврставају се по звањима, у зависности од сложености и одговорности послова, потребних знања и способности и услова за рад. Звања су виши саветник, самостални саветник, саветник, млађи саветник, сарадник, млађи сарадник, референт и млађи референт. Извршилачка радна места, потребан број државних службеника на њима, услови за рад који се односе на врсту и степен стручне спреме, односно образовања, државни стручни испит или посебан стручни испит и потребно радно искуство у струци, као и потребне компетенције за обављање послова извршилачког радног места у државном органу – одређују се правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у државном органу (даље: Правилник).

потребном квалитету. Зато је Законом ограничен привремени рад на пословима који нису у опису радног места на најдуже тридесет радних дана. Потребно је такође обратити пажњу на то да је у члану 20. Закона прописано да привремени рад на пословима који нису у опису радног места може да се обавља тридесет дана. Сматрамо да то не мора да значи да се ради о тридесет дана пуног радног времена на тим пословима јер дотични државни службеник истовремено ради и послове свог радног места. Значи, непосредни руководиолац ће у писменом налогу навести да дотични службеник обавља додатне конкретне послове у периоду од 1. до 31. у конкретном месецу, а сам службеник ће се организовати и обављати упоредо и послове свог радног места и додатне послове.

2) Сагласно члану 21. Закона, у случају елементарних непогода, више силе или других непредвидивих околности, државни службеник дужан је да, по писменом налогу претпостављеног, ради на радном месту нижем од свог док трају те околности. Државни службеник за то време задржава права која произлазе из његовог радног места.

Као што се види, док је чланом 20. Закона регулисан „проширен” рад државног службеника на пословима исте или сличне стручности његовој, чланом 21. Закона регулисан је други тип принудне ситуације, када службеник „по вишој сили” мора да прихвати да ради посао који је испод његове стручности. Конкретно, реч је о **привременом раду на нижем радном месту**, дакле радном месту у нижем звању. То се догађа када је службеник дужан да, у случају елементарних непогода, више силе или других непредвидивих околности, а по писменом налогу непосредног руководиоца, ради на таквом радном месту док трају поменуте околности. Пошто је Законом ту прописано да запослени у описаном случају „ради на радном месту нижем од свог”, сматрамо да је реч о привременом распоређивању на ниже вредновано радно

место, односно о радном месту чији су послови разврстани у ниже звање од звања на пословима на којима службеник ради по уговору о раду. Закон не ограничава временски рад на нижем радном месту, што је и логично, јер послови на том радном месту треба да се обављају по указаној потреби, док та потреба постоји, односно док трају околности због којих је распоређивање извршено. Свакако да је битна одредба става 2. наведеног члана, према којој службеник, за време док ради на ниже вреднованом и мање плаћеном радном месту, задржава већу плату коју је имао на радном месту са ког је распоређен.

УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

Институт премештаја државних службеника представља врло конкретан инструмент задржавања кадрова у државној управи, њиховог правилног распоређивања и осигурања постојања адекватних административних капацитета. С друге стране, то је мера која може да помогне у спречавању одлива квалификованог обученог кадра из органа државне управе.

Премештај такође доприноси постизању пуне примене начела заслуга и професионализма јер је уведена обавеза да се и приликом преузимања или премештаја обавезно спроводи провера оних понашајних и посебних функционалних компетенција које нису биле одређене као захтев за обављање послова радног места које је државни службеник обављао пре премештаја или преузимања, а неопходне су за делотворно обављање послова радног места на које се државни службеник премешта односно преузима.

Функционисање премештаја посебно мора да буде подржано развијањем интерног тржишта рада државних органа, које води Служба за управљање кадровима, чиме ће се створити још боља основа за побољшање процеса напредовања и хоризонталне мобилности државних службеника.

Традиционални концепт радног односа и дигитални радници

Све су Дрине овој свијетла криве; никада се оне неће моћи све ни пошитоно исправити; никада не смијемо пресјати да их исправљамо – Иво Андрић „Знакови поред пута”

Развојем информационо-комуникационих технологија дошло је до експанзије нових форми рада, при чему се дигитализацији рада даје предност у односу на традиционалне форме.

Вера Кусовац

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Међународна организација рада прва је увела као идеју и циљ појам достојанственог рада (енг. *decent work*). Достојанствен рад чине следеће компоненте: запошљавање, радничка права у вези са запошљавањем, социјална заштита и социјални дијалог. Устав Републике Србије у члану 60. гарантује право запослених на достојанство своје личности на раду.

Законом о раду („Сл. гласник РС” бр. 24/05... 95/18 – аутентично тумачење – даље: Закон) прописано је да запослени, поред осталог, има право на достојанство личности, као и право на друге облике заштите у складу са законом и општим актом, односно уговором о раду. Законом су прописани модалитети флексибилнијег начина заснивања радног односа и рада уопште.

Радноправни стандарди Међународне организације рада у најразвијенијим тржишним привредама реафирмисали су тзв. атипичне облике запошљавања. Појам „дигитални радник” може да обухвати раднике у радном односу и раднике у флексибилним облицима радног ангажовања.

СТАНДАРДИ МЕЂУНАРОДНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ РАДА И ДОСТОЈАНСТВЕН РАД

Значајан стандард Међународне организације рада о достојанственом раду свакако је достојанствено радно време и комбиновање рада, породице и приватног живота. Генерална Скупштина Међународне организације рада усвојила је 1996. године Конвенцију о раду код куће број 177 и Препоруку о раду код куће из исте године. Европски социјални партнери донели су Споразум о раду на даљину 2001. године. Директивом Савета 91/533 ЕЕЗ обавезују се послодавци да радника информишу о условима рада. Директивом Европске уније о равнотежи између пословног и приватног живота родитеља и неговатеља из 2019. године уведено је право радника који је родитељ детета до осам година живота на посебне услове рада ради неге детета. При томе, посебни услови рада односе се на рад на даљину, рад са непуним радним временом и рад са флексибилним радним временом.

Споразумом о раду на даљину из 2001. године утврђене су обавезе послодавца и права радника који ради на даљину. Послодавац је дужан да предузме одговарајуће мере, посебно мере које се односе на софтвер, као и мере за осигурање заштите података које радник на даљину користи и обрађује у професионалне сврхе. Осим тога, послодавац је дужан да обавештава радника на даљину о свим ограничењима употребе информацијске опреме или алата, као и о запрећеним казнама у случају непридржавања ограничења.

ња – рад од куће и рад на даљину, за које се, са становишта *de lege lata*, тражи сагласност запосленог. Недовољно је прецизно нормирање у члану 42. Закона јер не прописује шта се сматра радом на даљину. Највећи број послодаваца и даље не примењује дату одредбу Закона, односно било је изнуђено њено примењивање за време пандемије вируса корона.

Стручна јавност и синдикати код нас сматрају да флексибилни облик рада није адекватно нормиран у Закону, па предлажу да се за рад ван просторија послодавца не тражи сагласност радника.

Србија није ратификовала Конвенцију о раду код куће број. 177 и Препоруку о раду код куће из 1996. године. Наш закон такође није усклађен са Споразумом о раду на даљину из 2001. године, који су закључили европски социјални партнери. У поглављу 19 – *Социјална њолићика и зайошљавање* из маја 2020. године Република Србија није предвидела усклађивање прописа са Директивом о равнотежи између пословног и приватног живота родитеља и неговатеља из 2019. године.

Рад од куће и рад на даљину доноси бројне бенефите за послодавце (смањење трошкова пословања, повољан је за мајке са малом децом, повећава се продуктивност запослених, смањује се број боловања и др.). Међутим, законодавни оквир који би требало да прати све нове форме рада код нас није задовољавајући. Национални конвент о Европској Унији упозорава да се код нас врши даља фрагментација прописа о раду доношењем бројних посебних закона, а да се притом не мења већ застарели Закон о раду и други закони повезани са тим.

У већини европских земаља (Шпанија, Пољска, Португалија, Русија) дигитални рад регулисан је у Закону о раду. Иако Србија, поред Румуније, има највећи број фриленсера у односу на укупан број становника, Закон их не препознаје, тј. невидљиви су.

Правна природа уговора који поменути лица закључују са послодавцем јесте облигационоправног, а не радноправног карактера. Због грађанскоправне природе уговора, на такве спорове примењују се одредбе Закона о парничном поступку.

Фриленсери за сада немају статус запослених из члана 5. Закона и на њих се не примењују бројни закони (Закон о инспекцијском надзору, Закон о забрани дискриминације, Закон о мирном решавању радних спорова и др.). Према више пута истицаном приговору синдиката и послодаваца, кључни закони и одлуке не разматрају се на Социјално-економском савету. Фискални савет Србије дао је негативан осврт на предложене пореске олакшице и изузећа, оценивши их као *ad hoc* учестало увођење пореских олакшица и изузећа, уместо примене „добре пореске праксе и принципа равномерног третмана свих обвезника и економских активности”. На тај начин, по њиховом мишљењу, урушава се целовитост и интегритет пореског система, што има „негативне импликације на ниво пореског морала у друштву”.

Флексибилизацију рада наметнуло је време у ком доминира неизвесност, брзе промене и велика несигурност у свету рада. То време неће ни нас заобићи.

Електронски часопис ПОСЛОВНИ САВЕТНИК

Часопис „ПОСЛОВНИ САВЕТНИК” представља издање са стручним ауторским текстовима из области рачуноводства, пореза, буџетског рачуноводства, зарада, плата и других личних примања и пословних финансија. Наменен је, пре свега, финансијским и рачуноводственим службама у јавном и приватном сектору, рачуноводственим агенцијама и сл.

Од рубрика у часопису издавамо: Рачуноводство, Порези, Буџетски корисници, Зараде, плате и друга примања, Радни односи, Пословне финансије, Статистика и остале области.

Тренутно се у издању налази преко 1.400 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњих бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи. нет, а повезани су са релевантним прописима.

Вођење основне документације о ресурсима у здравственим установама, приватној пракси и другим правним лицима која обављају послове здравствене делатности

У првом делу текста анализиране су различите врсте регистара, па су кроз примере отклоњене најчешће недоумице које се јављају приликом попуњавања образаца и табела, док се други део текста односи на попуњавање ПРМ обрасца.

Др Душан Рајаковић,
спец. менаџмента
здравствених установа

ЗАКОНСКИ ОСНОВ

Законом о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства („Сл. гласник РС” бр. 123/2014, 106/2015, 105/2017 и 25/2019 – др. закон – даље: Закон) уређују се здравствена документација и евиденције у области здравства, врсте и садржина здравствене документације и евиденција, начин и поступак вођења, лица овлашћена за вођење здравствене документације и уписивање података, рокови за достављање и обраду података, начин располагања подацима из медицинске документације пацијената која се користи за обраду података, обезбеђивање квалитета, заштите и чувања података, као и друга питања од значаја за вођење здравствене документације и евиденција. Основну документацију о ресурсима у здравственој установи, приватној пракси и другом правном лицу чини:

1. картон здравствене установе, приватне праксе и другог правног лица (Регистар пружалаца здравствене заштите),
2. картон запосленог са основним подацима (Регистар запослених),

3. картон опреме,
4. картон грађевинског објекта и
5. картон информационо-комуникационих технологија.

Ближа садржина основне документације о ресурсима у здравственој установи, приватној пракси и другом правном лицу прописана је Правилником о обрасцима и садржају образаца за вођење здравствене документације, евиденција и извештаја, регистара и електронског медицинског досијеа („Сл. гласник РС” бр. 109/2016 и 20/2019). Успостављање одговарајућег информационог система, вођење и чување здравствене документације и евиденција, одговорност за тачност и безбедност података, достављање индивидуалних извештаја, пријава промене и одјава у утврђеним роковима, као и казнене одредбе у случају супротног поступања, дефинисани су Законом. Подаци о пружаоцима здравствене заштите, њиховој организационој структури и запосленима неопходни су за праћење развоја кадрова у здравству, планирање и финансирање здравствене заштите, праћење пружања услуга здравствених радника, али и за друге циљеве у складу са важећим прописима. Подаци се евидентирају у здравственом информационом систему пружаоца здравствене заштите и достављају у електронском облику путем Сервиса јавног здравља Републике Србије – система за елек-

ПРМ обрасцу. Напомињемо да за занављање структура које су изнад прописаног норматива здравствена установа мора претходно да прибави сагласност Комисије за кадрове здравствених установа. Примећено је и да здравствене установе нису ажурне у реализацији добијених сагласности. Будући да се у текућој години могу реализовати сагласности уколико од дана покретања поступка за пријем новозапослених није протекло више од деведесет дана од дана давања сагласности, нереализоване сагласности добијене од Комисије Владе у 2022. години важе и у 2023. години, под условом да од дана давања сагласности до дана покретања поступка за пријем новозапослених није протекло више од деведесет дана.

Трећа табела је молба за пријем лица у радни однос на неодређено време. Број лица за која се тражи сагласност за запошљавање на неодређено време по одговарајућој структури – стручној спреми треба да се слаже са захтевом у образложењу. Потребно је да, пре упућивања захтева за ново запошљавање на неодређено време, здравствене установе благовремено започну активности на реализацији претходно добијених сагласности Комисије Владе.

У табели број 4 налазе се подаци за додатно радно ангажовање изнад 10% од укупног броја запослених, а тичу се броја запослених на одређено време, кадра уступљеног посредством агенције за привремено запошљавање, лица ангажованих по основу уговора о делу и уговора о привременим и повременим пословима, лица ангажованих преко омладинске и студентске задруге, као и лица ангажованих по другим основама. Укупан број запослених на одређено време, лица ангажованих по уговору о делу, уговору о привременим и повременим пословима, преко омладинске и студентске задруге, као и посредством агенције за привремено запошљавање, али и лица

ангажованих по другим основама, не може да буде већи од 10% од укупног броја запослених на неодређено време. За потребе одређивања укупног броја запослених на одређено време до/изнад 10% потребно је узети у обзир све категорије ангажованих ван радног односа, укључујући и запослене на одређено време на слободним местима у оквиру кадровског плана, док запослени на одређено време на замени дуже одсутних запослених не улазе у укупан број запослених на одређено време. Имајући у виду да су у питању захтеви за радно ангажовање на одређено време потребно је прецизно навести период за који се тражи сагласност.

Последња табела представља образложење, односно сажетак података из претходних табела. Ту није потребно уносити опширан текст, како се често чини преношењем комплетног текста захтева који се упућује Комисији за кадрове здравствених установа, већ је довољно таксативно навести који се кадар тражи, нпр. два доктора медицине, четири медицинске сестре/техничара, један дипломирани правник. Уколико се захтев односи на сагласност за пријем на неодређено време запосленог који је у структури која је изнад прописаног норматива (обавеза обраћања Комисији за кадрове), не треба слати ПРМ образац док се претходно не обезбеди сагласност Комисије за кадрове здравствених установа за занављање тог профила. Такође, не треба слати захтев на ПРМ обрасцу уколико се односи на запослене за које је тражено проширење кадровског плана, док се не изврши измена, тј. проширење кадровског плана.

Последњи део обрасца чине две изјаве – изјава којом се потврђује да су обезбеђена средства за плате односно накнаде и изјава којом се потврђује тачност података, с обзиром на то да уношење нетачних и непотпуних података представља прекршај.

Преглед новијих службених мишљења надлежних органа из области радних односа

У наставку су издвојена новија службена мишљења која се односе на примену прописа из надлежности Министарства за рад и запошљавање, борачка и социјална питања и Министарства здравља.

ДРЖАВЉАНСТВО ЛИЦА НИЈЕ ОД УТИЦАЈА НА УТВРЂИВАЊЕ СТАТУСА ОСИГУРАНИКА НА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ – СТАТУС ОСИГУРАНИКА СТИЧЕ СЕ ПО ОСНОВУ ОБАВЉАЊА РАДА НА ТЕРИТОРИЈИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА ДОМАЋЕГ ИЛИ СТРАНОГ ПОСЛОДАВЦА И ОСТВАРИВАЊА ПРИХОДА ПО ТОМ ОСНОВУ

„Поводом дописа од 6. јануара 2023. године, у којем тражите мишљење Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у вези са статусом осигураника на обавезно пензијско и инвалидско осигурање, што је од значаја за утврђивање елемената који треба да буду садржани у обрасцу нове пореске пријаве, дајемо следеће мишљење:

Држављани Републике Србије који рад обављају у иностранству (као запослени према прописима стране државе, односно као лица која остварују уговорену накнаду, нпр. као лица која раде на бродовима који плове под заставом стране државе, лица која раде у иностраним авио-компанијама и сл.) и од иностраног исплатиоца остварују приходе по основу којих су порески обвезници Републике Србије, немају статус осигураника према прописима о пензијском и инвалидском осигурању. Наиме, пензијско и инвалидско осигурање организовано је за територију Републике Србије и само у тачно дефинисаним случајевима обухвата лица која бораве и раде у иностранству (дипломате, упућени радници и слично). Ови случајеви

ви утврђени су билатералним споразумима о социјалној сигурности које примењује Република Србија. У вези с тим указујемо и на то да се у одређивању надлежности примене прописа о социјалном осигурању углавном примењује принцип места рада, тј. у општем случају надлежно је законодавство земље на чијој се територији обавља рад по основу ког се остварује приход. Од овог општег правила прописани су изузеци у свим споразумима о социјалној сигурности када то захтева специфичност ситуације (нпр. посада брода, запослени у транспортном предузећу, лица која раде на пословима утовара и истовара брода, државни службеници итд.). У начелу, држављанство лица није од утицаја на утврђивање статуса осигураника на пензијско и инвалидско осигурање, јер се оно односи на чињеницу обављања рада на територији Републике Србије за домаћег или страног послодавца (који могу да имају седиште у земљи или иностранству) и остваривања прихода по том основу. С обзиром на то да наведена лица физички не обављају рад са територије Републике Србије, као и то да раде за страног послодавца према прописима стране државе, што значи да не испуњавају ниједан од услова по основу ког би могли да буду осигурани, мишљења смо да нема основа да наведена лица буду обавезно осигурана на пензијско и инвалидско осигурање.

Поред тога, указујемо на то да наведена лица, уколико то желе, имају могућност да се укључе у обавезно пензијско и инвалидско осигурање на начин прописан чланом 15. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ('Службени гласник РС' бр. 34/03... и 138/22)

тексту: Комисија), одржаној 21. марта 2021. године, те да је о наведеном Комисија заузела следећи став:

Одредбом члана 105. став 2. ПКУ предвиђено је да се члановима уже породице у смислу става 1. тачка 2) овог члана сматрају: брачни друг, ванбрачни партнер запосленог и деца запосленог. Дакле, у конкретном случају, с обзиром на то да је недвосмислено наведено ко се сматра члановима уже породице, брат нема право на накнаду трошкова погребних услуга.”

(Мишљење Министарства здравља број 110-00-00052/2022-05 од 13. 6. 2022)

ПРАВО НА СОЛИДАРНУ ПОМОЋ НА ОСНОВУ ЧЛАНА 107. ПОСЕБНОГ КОЛЕКТИВНОГ УГОВОРА ЗА ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ ЧИЈИ ЈЕ ОСНИВАЧ РЕПУБЛИКА СРБИЈА, АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА И ЈЕДИНИЦА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

„Дописом од дана 11. марта 2022. године доставили сте Министарству здравља захтев за аутентично тумачење члана 107. Посебног колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе (‘Сл. гласник РС’ бр. 96/19 и 58/20, у даљем тексту: ПКУ). С тим у вези, обавештавамо вас да је наведени захтев разматран на седници Комисије за праћење примене и давање аутентичних тумачења ПКУ (у даљем тексту: Комисија), одржаној 21. марта 2021. године, те да је о наведеном Комисија заузела следећи став:

Став Комисије је да је постављена горња граница до два неопорезована износа по свим наведеним тачкама појединачно.”

(Мишљење Министарства здравља број 110-00-00066/2022-05 од 13. 6. 2022)

ПРАВО ЗАПОСЛЕНИХ У ЗДРАВСТВЕНИМ УСТАНОВАМА НА УВЕЋАНИ ГОДИШЊИ ОДМОР ПО ОСНОВУ СТАЛНОГ КОНТАКТА СА ПАЦИЈЕНТИМА

„Дописом од дана 15. септембра 2021. године доставили сте Министарству здравља

захтев за аутентично тумачење члана 50. Посебног колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе (‘Сл. гласник РС’ бр. 96/19 и 58/20, у даљем тексту: ПКУ). С тим у вези, обавештавамо вас да је наведени захтев разматран на седници Комисије за праћење примене и давање аутентичних тумачења ПКУ (у даљем тексту: Комисија), одржаној 21. марта 2021. године, те да је о наведеном Комисија заузела следећи став:

Чланом 50. став 1. тачка б) прописано је да се дужина годишњег одмора утврђује тако што се законски минимум од 20 радних дана увећава по основу контакта са пацијентима и то запосленом који је у сталном контакту са пацијентима, а не остварује право на увећани број дана годишњег одмора по основу послова из члана 38. овог уговора – за три радна дана. У складу са тим, запослени на наведеним радним местима по основу сталног контакта са пацијентима имају право на увећани годишњи одмор за три радна дана.”

(Мишљење Министарства здравља број 110-00-00270/2021-05 од 13. 6. 2022)

ПРАВО ЗАПОСЛЕНИХ У ЗДРАВСТВЕНИМ УСТАНОВАМА НА ДОДАТАК НА ПЛАТУ ЗА РАД НЕДЕЉОМ

„Дописом од дана 22. априла 2021. године доставили сте Министарству здравља захтев за аутентично тумачење члана 95. Посебног колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе (‘Сл. гласник РС’ бр. 96/19 и 58/20, у даљем тексту: ПКУ). С тим у вези, обавештавамо вас да је наведени захтев разматран на седници Комисије за праћење примене и давање аутентичних тумачења ПКУ (у даљем тексту: Комисија), одржаној 21. марта 2021. године, те да је о наведеном Комисија заузела следећи став:

Сходно члану 95. став 1. тачка 3) ПКУ запослена има право на додатак на плату за рад недељом и то 20% од основне плате.”

(Мишљење Министарства здравља број 110-00-00128/2021-05 од 13. 6. 2022)

Патернитетски спорови у судској пракси – други део

Настављена је анализа судске праксе у патернитетским споровима тако што је овде акценат стављен на доказивање у тим споровима, али и на акцесорне захтеве који се у таквим парницама појављују.

Драгана Марчетић,
судија Вишег суда у Београду

Снежана Марјановић,
судија Вишег суда у Београду

ДОКАЗИ У ПОСТУПКУ – ПОЉЕ ПРИМЕНЕ ДОКАЗНИХ НАЧЕЛА

Закон о парничном поступку, који се супсидијерно примењује у поменутој врсти парница, доказивање регулише (члан 228–231) тако што предвиђа да је свака странка дужна да изнесе чињенице и предложи доказе на којима заснива свој захтев или којим оспорава наводе и доказе противника, у складу са тим законом. Не доказују се чињенице које је странка признала пред судом у току парнице, односно чињенице које није оспорила. Суд може да одлучи да се доказују и признате чињенице ако сматра да странка њиховим признањем иде за тим да располаже захтевом којим не може да располаже (члан 3. став 3). Суд ће, узимајући у обзир све околности, да оцени да ли ће да узме за признату или оспорену чињеницу коју је странка прво признала, а после потпуно или делимично оспорила или ограничила признање додавањем других чињеница. Не доказују се ни чињенице које су општепознате.

Ако суд на основу изведених доказа (члан 8) не може са сигурношћу да утврди неку чињеницу, на постојање чињенице примениће правила о терету доказивања. Странка која тврди да има неко право сноси терет доказивања чињенице која је битна за настанак или остваривање права, ако законом није другачије прописано. Странка која оспорава постојање неког права сноси терет доказивања чињенице која је спречила настанак или

остваривање права или услед које је право престало да постоји, ако законом није другачије прописано.

Дате опште одредбе трпе изузетке, који су предвиђени Породичним законом, који у поступак уводи тзв. истражно начело, али само у циљу заштите најбољег интереса детета. У том смислу истражно начело не мора да се примени, односно суд може да одлучи да не изведе неки доказ уколико извођење таквог доказа не служи заштити најбољег интереса детета.

Из образложења:

Неосновани су наводи жалбе да је суд погрешно одлучио када је одбио предлог за ДНК вештачење и вештачење путем крвних група. Ово зато што се у овој правној ствари испитује основаност захтева за рушљивост изјаве о признању очинства, тако да је терет доказивања заблуде на тужиоцу да је у временском периоду потребном за зачеће тужена имала полне односе са другом особом, док се извођење доказа вештачењем ДНК и путем крвних група изводи приликом утврђивања или оспоравања очинства, одакле је правилном применом начела економије поступка првостепени суд одлучио када није изводио доказ предложеним вештачењима, као и извођење доказа саслушањем.

(Пресуда Апелационог суда у Београду Гж2 бр. 225/2018 од 12. 4. 2018)

Следећи извод из одлуке тиче се тумачења **стандарда најбољег интереса детета у корелацији са теретом доказивања и доказним начелом**. Наведено тумачење примењиво је на све врсте патернитетских и матернитетских спорова.

Наводи ревидента којима указује на то да нижестепени судови нису правилно и потпуно утврдили чињенично стање релевантно за доношење одлуке о вршењу родитељског права над малолетним дететом неосновани су будући да ревидент није пасивно легитимисан у овом спору ради утврђења очинства, па самим тим ни у спору ради вршења родитељског права над малолетним дететом, што је правилно закључио и другостепени суд. Наиме, у конкретном случају једновременно се одлучивало о два различита предмета спора – првом, ради оспоравања очинства овде ревидента, у ком нужне јединствене супарничаре представљају дете, мајка и ревидент, будући да је он мушкарац који се по Породичном закону РС сматра оцем јер је дете зачето у току трајања брачне заједнице, и другом, ради утврђивања очинства, у ком су нужни и јединствени супарничари дете, мајка и тужени ББ, будући да је он мушкарац који тврди да је отац детета, а истовремено и мушкарац којег сама мајка сматра оцем детета.

Након што је у конкретном спору утврђено да ревидент није биолошки отац тужиље, већ да је то тужени ББ, нижестепени судови правилно су, применом члана 260. став 1. ПЗ, по службеној дужности пресудом одлучили о вршењу родитељског права над малолетним дететом, и то након што су, сагласно одредби члана 270. Породичног закона, прибавили налаз и стручно мишљење од надлежног органа старатељства. Дакле, у конкретної ситуацији одлуку у овом делу могли су да оспоравају искључиво тужиља и тужени, биолошки родитељи малолетног детета, док ревидент није пасивно легитимисан у конкретном спору.

Без утицаја на другачију одлуку су и наводи ревидента да је предметни поступак требало прекинути до окончања поступака које је он покренуо против тужене ВВ ради лишавања родитељског права, уређења начина одржавања личних односа њега и малолетног детета у смислу члана 61. став 5. Породичног закона и насиља у породици над малолетним дететом, будући да су ти наводи већ претходно истицани у жалби и били су предмет правилне оцено од стране другостепеног суда, који је закључио да се не ради о претходним питањима од којих зависи исход спора ради утврђења очинства, укључујући и вршење родитељског права над малолетним дететом.

(Пресуда Врховног касационог суда Рев бр. 3316/19 од 12. 12. 2019)

ЗАКЉУЧАК

Патернитетски спорови захтевају изузетну деликатност у поступању јер се тичу најинтимнијих делова постојања. С друге стране, ти спорови захтевају изузетну стручност и брзину како би се задирање у породични живот и интиму свело на разумну меру. Због тога аутори овог текста сматрају да је неопходно да обавезну обуку из области права детета имају и адвокати који поступају у наведеној врсти спорова.

Такође, ДНК вештачења референтних установа најчешће нису проблем у поменутих парницама. Она се обављају брзо, али су накнаде за та вештачења значајне и нису увек приступачне грађанима. Стога је потребно у сваком конкретном случају оценити да ли постоје услови да те накнаде падну на терет буџетских средстава суда.

Ванпарнични поступци лишења, преиспитивања и враћања пословне способности и продужења родитељског права – први део

Због своје обимности текст је подељен у два дела, с тим што су обрађена сва три поступка везана за пословну способност пунолетних лица – и продужење родитељског права, као поступак у ком се такође испитује пословна способност само детета или недавно пунолетног лица, и улога органа старатељства, старатеља и привременог заступника, и питање неуредности пуномоћја које је адвокату издало делимично или потпуно пословно неспособно лице.

Марјан Ранђеловић,
судија Основног суда
у Пожаревцу

ПОСЛОВНА И ПОСТУЛАЦИОНА СПОСОБНОСТ

Општа пословна способност, као највиши степен пословне способности физичких лица, представља људско право предвиђено и гарантовано Уставом Републике Србије, док је одредбама Породичног закона предвиђен начин стицања и вршења тог права. Пословна способност стиче се пунолетством, аутоматски по самом закону, са навршених осамнаест година живота, без обзира на стање менталног здравља физичког лица и без икакве здравствене контроле. Физичко лице пунолетством стиче способност да самостално, сопственом изјавом воље, преузима права и обавезе и да одлучује о својим правима и обавезама како у области имовинскоправних тако и у области личних односа.

Потпуна пословна способност стиче се пунолетством и склапањем брака пре пунолетства уз дозволу суда. Суд може да дозволи стицање потпуне пословне способности малолетном лицу које је навршило шеснаесту

годину живота и постало родитељ, достигавши телесну и душевну зрелост потребну за самостално старање о сопственој личности, правима и интересима.

Свако пословно способно лице има парничну способност да пуноважно предузима радње у поступку. **Постулациона способност** подразумева да парнично способна странка може самостално, лично и непосредно, без ичије помоћи и посредовања, да предузима радње у судском поступку, али и да радње противне странке и суда буду пуноважно предузете према њој, или да овласти изабраног пуномоћника да у њено име и за њен рачун предузима радње у поступку, при чему ће да одреди границе овлашћења.

Закон регулише и ситуације настале приликом предузимања парничних радњи лица која су пословно и парнично способна, али су фактички неспособна да предузимају парничне радње. Тако глувонема лица имају постулациону способност, само што ће споразумевање са судом и другим учесницима у поступку бити остварено преко тумача. Лице које није у могућности да се служи службеним језиком суда, комуницираће преко преводиоца. Лицу непознатог боравишта суд ће поставити привременог заступника. Парнично неспособна странка је и постулационо неспособна.

Ако утврди да се стање менталног здравља лица потпуно лишеног пословне способности толико поправило да је довољно и делимично лишење пословне способности, суд одређује делимично лишење пословне способности.

Ако утврди да и даље постоје разлози за делимично лишење пословне способности, суд доноси решење којим утврђује да не постоје услови за враћање пословне способности, па у складу са утврђеним променама стања менталног здравља лица одређује које послове је способно да самостално обавља, а које може само уз сагласност старатеља, при чему може да смањи, повећа, измени и прошири домене ограничене пословне способности.

У решењу којим је утврдио да не постоје услови за враћање пословне способности суд одређује рок у ком ће се проверити да ли постоје разлози за даље трајање изречене мере, који не може да буде дужи од три године.

Ако утврди да се стање менталног здравља лица делимично лишеног пословне способности погоршало тако да су се стекли законски услови за потпуно лишење пословне способности, суд одређује потпуно лишење пословне способности.

У поступку преиспитивања и враћања пословне способности сходно се примењују одредбе ЗВП о лишењу пословне способности.

НАПОМЕНА: У другом делу текста, који ће бити објављен у следећем броју овог часописа, теме ће бити трошкови поступка, право на правни лек, затим орган старатељства, привремени и стални старатељи, и привремени заступник, као и уређење породичног односа – продужење родитељског права, неуредно пуномоћје и ускраћивање права на заступање пуномоћнику адвокату.

Из веб-серијала „ПРЕГЛЕД СУДСКЕ ПРАКСЕ”

Породично право: Подела брачне и ванбрачне тековине и вршење и лишење родитељског права

У 19. епизоди веб-серијала „Преглед судске праксе” анализирани су одлуке виших судских инстанци које се односе на правна питања у поступку поделе брачне и ванбрачне тековине, као и на питања вршења и лишења родитељског права. У наставку следи преглед наведених одлука.

СТИЦАЊЕ СУВЛАСНИШТВА СУПРУЖНИКА НА ПОКЛОЊЕНИМ СТВАРИМА

У случају када су ствари поклоњене и једном и другом супружнику, они постају сувласници на предмету поклона с једнаким уделитема.

Из образложења:

Ако међу покретним стварима има и оних које су странке добиле на поклон, те ствари не би биле у режиму заједничке имовине, већ у режиму посебне имовине из чл. 168. ст. 2. ПЗ, а од намере поклонодавца и околности у којима је поклон учињен утврђивало би се да ли се поклонопримцем сматрају обоје, у

По оцени Врховног касационог суда нижестепени судови су правилно применили материјално право, и то одредбе члана 252. став 3. и члана 45. став 1. Породичног закона, када су утврдили да тужилац није отац мал. тужених ГГ и ВВ, па су наложили матичару да, након правоснажности пресуде у МК, рођених за Матично подручје ... , изврши брисање уписа тужиоца као оца мал. тужених. Одлука је заснована на извештају о испитивању лабораторије Конзилијума ЂЂ од 18. 6. 2015. године. Правилно је оцењено да, иако се не ради о акредитованој установи, у питању је стручна установа, специјализована лабораторија за медицинску биохемију и генетику, чији налаз тужена ББ није довела у сумњу достављањем другачијег налаза нити доказа да је наведеној лабораторији рад забрањен, посебно имајући у виду да није била заинтересована за вештачење, није се одазивала на заказане термине за вештачење и није доводила мал. децу нити се одазивала на позиве суда (због чега није могао да се изведе доказ њеним саслушањем), а своје изостанке није оправдала. Имајући у виду наведено, нису основани наводи ревизије о погрешној примени материјалног права.

Супротно наводима ревизије, судови су правилно оценили истакнути приговор застарелости у погледу рока за подношење наведене врсте тужбе, прописаног чланом 252. Породичног закона, имајући у виду дан сазнања тужиоца да није отац деце у односу на дан подношења тужбе. Правилан је и закључак другостепеног суда да у конкретном случају није могао да се примени члан 256. став 6. Породичног закона, јер тужилац нема поуздана сазнања ко је отац деце да би тужбом обухватио и то лице.

(Пресуда Врховног касационог суда Рев 725/17 од 12. 4. 2017)

ОСНОВ ЗА РАЗВОД БРАКА У СЛУЧАЈУ СМРТИ ТУЖИОЦА

Суд ће утврдити да постоји основ за развод брака када су супружници водили потпуно одвојене животе због трајно поре-

мењених односа, при чему је поступак за деобу заједничке имовине већ био покренут.

Из образложења:

Сваки супружник има право на развод брака ако су брачни односи озбиљно и трајно поремећени или ако објективно не може да се оствари заједница живота супружника, члан 41. Породични закон („Сл. гласник РС” бр. 18/05, 72/11 – др. закон, 6/15).

Постојао је између сада пок. АА и тужене ББ основ за развод брака због озбиљно и трајно поремећених брачних односа и немогућности остваривања заједнице живота. Поремећеност њихових односа огледа се у потпуном прекиду комуникације, која је у исто време била и трајна јер је трајала више година уназад пре подношења тужбе и није било изгледа да криза буде окончана, с обзиром и на поднету кривичну пријаву тужиље због насиља у породици, а по којој је поступак обустављен услед смрти пок. АА, као и на њен поднети предлог за поделу заједнички стечене имовине, али и с обзиром на извештај Центра за социјални рад, пред којим су обоје изјавили да је даљи заједнички живот немогућ и да желе да се споразумно разведу. При томе је сада пок. АА туженој слао потписани предлог за споразумни развод брака, након чега је уследила и конкретна тужба, по којој је поступак наставила ћерка странака, као правни следбеник тужиоца.

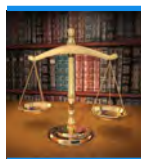
Погрешно првостепени суд закључује да међу супружницима није постојао основ за развод брака, водећи се изјавом тужене да она развод није желела, као и да није скривила поремећај односа, због чега је побијана пресуда морала да буде преиначена. Жеља само једне стране за наставак брачне заједнице, у конкретном случају жене, не представља реалну подлогу за њен опстанак и трајање и довољно је да је даљи заједнички живот постао неподржљив бар за једног од супружника, што је, као разлог, постојало код пок. АА, при чему је без утицаја да ли је до поремећености односа дошло кривицом једног или другог или оба супружника.

(Пресуда Апелационог суда у Нишу Гж 2 269/17 од 6. 7. 2017)

Рокови у управном поступку

Постоје два начина на која законодавац може временски да ограничи предузимање појединих процесних радњи у поступку у циљу спречавања могућности њихове злоупотребе и непотребног одуговлачења с поступком. Први начин је када законодавац пропише стадијуме или фазе у оквиру поступка, а други је временско ограничење у ком могу да се предузму процесне радње, у вези са чим је више детаља приказано у наставку.

Саша Кулић, дипломирани правник,
виши саветник у Министарству пољо-
привреде, шумарства и водопривреде

Вођење било ког поступка пред било којим органом јавне власти подразумева предузимање процесних радњи, прописаних законом, којим је уређен поступак који се пред тим органом води. Разуме се, поступак не може да се води унедоглед. Он би изгубио своју сврху и смисао уколико не би постојала извесност у погледу његовог окончања. Генерално узев, постоје два начина на која законодавац може временски да ограничи предузимање појединих процесних радњи у поступку у циљу спречавања могућности њихове злоупотребе и непотребног одуговлачења с поступком.

Први начин је када законодавац пропише стадијуме или фазе у оквиру поступка, у којима поједине процесне радње могу да се предузимају како би поступак природно ишао ка свом завршетку. Након што та фаза или стадијум поступка прође, радње које су у тој фази могле да буду предузете, по правилу, више не могу да се предузимају. Овај вид ограничавања није типичан само за управне већ се среће (и то много чешће) и у судским поступцима стога што су судски поступци углавном формалнији од управних и у њима суд нема тако широку лепезу могућности поступања, као орган који води управни поступак, зато што суд расправља спорна права и правне односе. Тако је, на пример, у поступцима у којима суд решава у имовинским стварима прописано које радње могу

да се предузму у првостепеном поступку, па у оквиру њега радње које се предузимају на припремном рочишту, на рочишту за главну расправу, у поступку по жалби итд. Управни поступци су, обрнуто, у већој мери окренути могућности удољевања странкама, јер се у њима решавају неспорне управне ствари, што не изискује висок степен формализма нити ограничења у предузимању процесних радњи. Чак и онда када је законом прописано да само у некој фази поступка може да се предузме одређена процесна радња, она касније ипак може да буде предузета под одређеним условима.

У Закону о општем управном поступку („Сл. гласник РС” бр. 18/2016 и 95/2018 – аутентично тумачење – даље: ЗУП) на више места издвојени су такви случајеви. На пример, чланом 102. став 3. прописано је да је у поступку до доношења решења странка дужна да за своје наводе предложи доказе и да их поднесе органу, ако је могуће и ако се не ради о чињеницама које су општепознате. Дакле, прикупљању чињеничне грађе, на основу које ће бити донета мериторна одлука (решење), намењен је део поступка до доношења решења. То је и разумљиво: мериторна одлука ће својом правном снагом обухватати само она права и обавезе о којима је одлучено на основу чињеница које су постојале (и које је службено лице које води поступак утврдило) до доношења решења. Чињенице које нису постојале у тренутку доношења решења или су постојале, али из неког разлога нису биле утврђене у поступку, нису обухваћене мериторном одлуком јер нису биле део чињеничне грађе на основу које је донета одлука. Уколико странка неке чињенице или

који је упућен електронским путем уређује посебним прописом. Реч је о Закону о електронском документу, електронској идентификацији и услугама од поверења у електронском пословању („Сл. гласник РС” бр. 94/2017 и 52/2021), који садржи детаљне одредбе о електронској потврди како би се знало на који начин се достављају поднесци електронским путем и када се сматра да је поднесак уручен, што је од значаја за питање да ли је поднесак предат у року или ван рока. Чланом 55. став 1. тог закона прописано је да је пружалац услуге у обавези да приликом пружања услуге квалификоване електронске доставе изда две потврде пошиљаоцу:

- 1) потврду да је примио електронску поруку пошиљаоца и проследио је примаоцу, и
- 2) потврду да је прималац преузео достављену електронску поруку.

Дакле, пошиљалац поруке (чија је садржина поднесак који се доставља) добија од пружаоца услуге (провајдер који путем интернета пружа услуге електронске доставе поднесака путем порука) потврду да је од пошиљаоца примио електронску поруку, коју треба да испоручи, али и потврду да је предметна порука испоручена примаоцу, односно да је прималац преузео ту поруку. Обе наведене потврде пружалац услуге доставља аутоматски у електронском облику, потписане напредним електронским печатом, с тим што на захтев може да их изда и у папирном облику.

Да би се отклонила свака сумња у погледу тога на који се поднесак односе наведене две потврде и када је електронска порука (а са њом и поднесак) примљена, у ставу 3. истог члана прописано је које елементе наведене потврде треба да садрже, при чему ближе услове за услуге квалификоване електронске доставе и садржај наведених потврда прописује министарство надлежно за послове информационог друштва. Тако, поред идентификационе ознаке електронске поруке коју је доделио пружалац услуге, потврде морају да садрже и податке о пошиљаоцу и примаоцу и податке о личности, прописане законом, као и адресу за електронску доставу. Поред наведеног, потврде морају да садрже и податке који повезују потврду

са садржајем електронске поруке (како би се знало да се потврда односи управо на ту електронску поруку) и, оно што је за нас, са становишта одржања рока, посебно важно, датум и време пријема и прослеђивања електронске поруке од стране пружаоца услуге, односно датум и време преузимања достављене електронске поруке од стране примаоца.

Последње наведено је од значаја зато што се потврда да је прималац преузео достављену електронску поруку сматра доставницом у електронском облику у смислу закона којим се уређује управни поступак, при чему се датум и време пријема и прослеђивања електронске поруке од стране пружаоца услуге, односно датум и време преузимања достављене електронске поруке од стране примаоца сматрају датумом и временом уручења. Исто тако, датум и време пријема поднеска који је странка у управном поступку упутила органу путем квалификоване електронске доставе сматрају се датумом и временом преузимања достављене електронске поруке. На тај начин достављање електронским путем учињено је сигурним, безбедним и свакако најбржим начином достављања поднесака, што омогућује једноставнију и лакшу комуникацију (општење) органа и странака, али и одржање рокова у управном поступку. Може се очекивати да тај вид комуникације и достављања поднесака у годинама пред нама буде све интензивнији. Самим тим ће у управним поступцима бити олакшано и преузимање процесних радњи у року.

Преглед новије праксе повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности

У наставку су издвојени новији примери из праксе повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности (даље: Повереник) који су објављени у публикацији бр. 11 „Слободан приступ информацијама – Ставови и мишљења Повереника”.

Наведени примери садрже ставове о одређеним процесним питањима, затим питања шта се сматра информацијом од јавног значаја, а шта тајним податком, кад се сматра да је информација од јавног значаја већ доступна јавности и питање ограничења права на приступ због заштите приватности и других права личности, као и ставове о томе ко је надлежан за подношење захтева за покретање прекршајног поступка за прекршаје прописане у Закону о слободном приступу информацијама од јавног значаја.

ДОСТАВЉАЊЕ ОДГОВОРА ТРАЖИОЦУ ИНФОРМАЦИЈЕ

У ситуацији када тражилац информација у захтеву за приступ информацијама наведе свој контакт телефон и адресу електронске поште, орган власти не може да се позове на то да му је било непознато на коју адресу треба да достави одговор јер је са тражиоцем могао да контактира посредством достављених података, као и да на тај начин, у смислу начела добре праксе поступања органа управе, тражиоцу информација омогући приступ траженом документу.

Из образложења:

Увидом у садржину захтева утврђено је да он садржи број телефона и адресу електронске поште тражиоца информације, па уколико је и било спорно на коју адресу тре-

ба доставити копију предметног статута, са тражиоцем информације могло је да се контактира преко достављених података, као и да се на тај начин, у смислу начела добре праксе поступања органа управе, тражиоцу информација омогући приступ траженом документу. При томе, и жалба која је достављена органу власти на изјашњење не садржи само податке о тражиоцу информације већ и његову адресу, тако да је тражени документ орган власти могао да достави на наведену адресу, што он у конкретном случају није учинио. Такође, орган власти ни приликом јавног достављања одговора није поступио на начин прописан одредбама члана 78. Закона о општем управном поступку, имајући у виду да није покушао обавештавање електронским путем будући да се јавно достављање врши у случају да ниједан други начин није могућ, тако да није доставио доказ о објављивању одговора на веб-презентацији органа, као ни доказ о протеклу потребног рока како би се јавно достављање сматрало извршеним. Наиме, сходно члану 78. став 1. Закона о општем управном поступку, јавно достављање врши се ако ниједан други начин није могућ, а састоји се од објављивања писмена на веб-презентацији и огласној табли органа (став 2. истог члана) и сматра се извршеним када истекне рок од петнаест дана од дана када је писмено објављено на веб-презентацији и огласној табли органа (став 3. истог члана).

(Број: 071-01-3837/2020-03 од 4. 2. 2022)

Орган јавне власти обратио се Поверенику захтевом за давање мишљење о томе „да ли се могу водити прекршајни поступци на захтев тражиоца информација, супротно члану 28б Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја.” Цитиране одредбе представљају нова решења која су у наведени закон унета Законом о изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Сл. гласник РС” бр. 105/21), чија је примена отпочела 17. фебруара 2022. године, с тим што је у прелазним и завршним одредбама тог закона (члан 30) утврђено да ће се поступци за остваривање права на приступ информацијама од јавног значаја који су започети пре почетка примене овог закона окончати по одредбама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Сл. гласник РС” бр. 120/04, 54/07, 104/09 и 36/10). Сходно томе, правила садржана у члану 28б Закона – према којима тражилац који сматра да је у одређеном случају извршен прекршај одређен Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја захтев за подношење захтева за покретање прекршајног поступка може да упути Поверенику када је претходно, у складу са Законом, окончан поступак по ње-

говој жалби изјављеној Поверенику, односно управној инспекцији када је претходно, у складу са Законом, окончан управни спор који је тражилац покренуо у случају када жалба није дозвољена, па уколико орган ком је тражилац поднео захтев не одговори тражиоцу у року од осам дана или му одговори да нема основа за подношење захтева за покретање прекршајног поступка, тражилац је овлашћен да сам поднесе захтев за покретање прекршајног поступка – примењују се само на оне поступке за остваривање права на приступ информацијама од јавног значаја који су започети после почетка примене Закона о изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја. Напомињемо да о покретању и вођењу прекршајног поступка у сваком конкретном случају одлучује надлежни прекршајни суд у складу са законом.

(Број: 073-01-1335/2022-02 од 13. 6. 2022)

Напомена: Други ставови и мишљења Повереника са детаљнијим образложењима доступни су у оквиру издања Прописи.нет, у делу „Правна мишљења”.

Кривично дело превара у обављању привредне делатности у члану 223. Кривичног законика у српском кривичном законодавству и судској пракси

Суштина кривичног дела превара у обављању привредне делатности из члана 223. став 1. КЗ састоји се у предузимању радњи извршења учиниоца које се огледају у тзв. преварној намери, а то је навођење другог лица да нешто учини или не учини на штету имовине субјекта привредног пословања, односно стварање одлука код другог да предузме или не предузме одређене радње.

Драган У. Калаба,
заменик ВЈТ у Чачку у пензији

Кривично законодавство Републике Србије често се мења, што се посебно односи на област нормирања нових кривичних дела или пак измене садржине постојећих кривичних дела. Због тога се поставља озбиљан задатак за органе поступка (суд или тужилаштво) да правилно примене измене у кривичном законодавству. Наравно, тада у текућем раду буде лутања, проблема и сналажења, па су карактеристичне и судске одлуке у вези са таквим кривичним делима.

Управо по том питању посебно је значајно кривично дело превара у обављању привредне делатности из чл. 223. КЗ, које је предвиђено у поглављу XXII Кривичног законика („Сл. гласник РС” бр. 85/05” 94/16 и 35/19) под називом „Кривична дела против привреде”. Оно је ступило на снагу доношењем Закона о изменама и допунама Кривичног законика („Сл. гласник РС” бр. 94/16) 1. 3. 2018. године. Због тога је нужно цитирати садржину одредбе чл. 42. Закона о изменама и допунама Кривичног законика, која гласи: „Овај закон ступа на снагу 1. 6. 2017, изузев одредбе чл. 27 (чл. 223...) које ступају на снагу 1. 3. 2018.”

Рачунајући од 1. 3. 2018. године, па у знатном следећем периоду, постојала је дилема

у погледу тога да ли постоји правни континуитет између кривичног дела злоупотреба овлашћења у привреди из чл. 238. КЗ, које је престало да постоји 1. 3. 2018, и кривичног дела превара у обављању привредне делатности из чл. 223. КЗ, али и како квалификовати кривичноправне радње окривљеног који је оптужен због кривичног дела злоупотреба овлашћења у привреди из чл. 238. КЗ, при чему је пресуда првостепеног суда донета након 1. 3. 2018. године.

Ради прегледности, кривично дело злоупотреба овлашћења у привреди из чл. 238. КЗ, које је престало да важи 1. 3. 2018. године, дефинисано је на следећи начин: „Одговорно лице у предузећу и другом субјекту привредног пословања које има својство правног лица или предузетник, које у намери прибављања противправне имовинске користи за правно лице у ком је запослено, за друго правно лице или други субјекат привредног пословања који има својство правног лица:

■ тачка 2): састављањем исправа неистините садржине, лажним билансима, проценама или инвентарисањем, односно лажним приказивањем или прикривањем чињеница неистинито приказује стање или кретање средстава или резултате пословања, па тиме доведе у заблуду органе управљања у предузећу или другом правном лицу приликом доношења одлука о пословима управљања имовином предузећа, или друго правно лице стави у

превара у обављању привредне делатности из чл. 223. КЗ.

(Решење Апелационог суда у Београду Кж. бр. 848/19 од 9. 10. 2019)

Случај 5.

Ступањем на снагу Закона о изменама и допунама кривичног законика („Сл. гласник РС” бр. 94/16) кривично дело злоупотреба овлашћења у привреди није декриминализовано, већ је правни континуитет инкриминације задржан тиме што су његова битна обележја садржана у кривичном делу превара у обављању привредне делатности.

(Пресуда Врховног касационог суда Кзз 1145/20 од 8. 10. 2020)

Случај 6.

Инкриминисане радње директора предузећа којим се наводи овлашћени представник оштећеног да окривљеном испоручи робу довођењем у заблуду тог лица лажним приказивањем чињеница, при чему су те радње предузете у намери да себи прибави противправну имовинску корист у износу већем од 1.500.000,00 динара, представљају законско обележје кривичног дела превара.

Из образложења:

У погледу утврђених чињеница, из којих произлази да је окривљени инкриминисане радње, које представљају навођење овлашћеног представника оштећеног предузећа да окривљеном испоручи робу у вредности ... , довођењем у заблуду тог лица лажним приказивањем чињеница да је његово предузеће солвентно и да ће моћи да плати испоручену робу, предузео у намери да себи прибави противправну имовинску корист у назначеном износу, што је законско обележје кривичног дела превара из чл. 208. ст. 4. у вези са ст. 1. КЗ, а не кривичног дела злоупотреба овлашћења у привреди из чл. 238. ст. 1. КЗ, а приликом наведеног кривичног дела извршилац поступа у намери прибављања противправне имовинске користи за правно лице у ком је запослено, друго правно лице или други субјекат привредног пословања који има својство правног лица или за предузетника. Поред тога, по налажењу овог суда, околност да је окривљени у конкретном случају поступао у својству одговорног лица – директора

предузећа, насупрот наводима захтева, не искључује могућност да исти буде извршилац кривичног дела превара из чл. 208. ст. 4. у вези са ст. 1. КЗ, јер извршилац тог дела може да буде свако, па самим тим и одговорно лице.

(Пресуда Врховног касационог суда Кзз 1522 /16 од 19. 1. 2017)

Случај 7.

Противправне радње окривљеног које у себи садрже све законске елементе кривичног дела превара у обављању привредне делатности из чл. 223. ст. 1. КЗ, а учињене су пре ступања на снагу Закона о изменама и допунама Кривичног законика („Сл. гласник РС” бр. 94/16) правно треба квалификовати као кривично дело превара из чл. 208. ст. 1. КЗ.

(Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Кж. бр. 2/20 од 28. 1. 2020)

Случај 8.

Кривично дело злоупотреба овлашћења у привреди из чл. 238. ст. 1. т. 2) КЗ, као и његови квалификовани облици, није декриминализовано доношењем Закона о изменама и допуна Кривичног законика из 2016. са ступањем на снагу 1. 3. 2018. у делу који се односи на ово кривично дело.

Међутим, суд при доношењу пресуде мора да има у виду обавезну примену блажег закона, јер зависно од времена извршења конкретних кривичноправних радњи у битном може да се разликује прописана кривична санкција за то кривично дело и кривично дело превара у обављању привредне делатности по садашњем закону, што може да буде не само за кривичну санкцију коју суд може да изрекне већ и за оцену застарелости кривичног гоњења.

(Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Кж. бр. 875/20 од 21. 1. 2021)

Случај 9.

На окривљеног се примењује закон пре измена који је донео Закон о изменама и допунама Кривичног законика („Сл. гласник РС” бр. 94/16) као блажи, а узимајући у обзир постојање континуитета инкриминације злоупотреба овлашћења у привреди и преваре у обављању привредне делатности након ступања на снагу наведених измена.

(Пресуда Врховног касационог суда Кзз 1001/19 од 8. 10. 2019)

Најава нових епизода веб-серијала „ПРЕГЛЕД СУДСКЕ ПРАКСЕ“

На почетку 2023. године „Преглед судске праксе“ наставља са отклањањем недоумица кроз упућивање на релевантну судску грађу.

У наставку зиме и пролећа 2023. године имаћемо прилику да се упознамо са недоумицама које се односе на девизне прекршаје, које ће разматрати саветник Прекршајног апелационог суда у Београду Мина Борота Ристић.

Такође, из области парнице у истом периоду имаћемо у гостима двојицу судија Вишег суда у Београду. У две одвојене емисије судија Слободан Керановић ће се, из угла суда, између осталог, осврнути на стицање и поделу имовине током трајања емотивних заједница. Радо виђен гост, који је увек спреман да без резерве подели не само судску праксу већ и све информације које је прикупио преданим радом, судија Владимир Врховшек колегама ће презентовати праксу која се односи на другостепени поступак пред вишим судом у Београду. Епизода са колегом Врховшеком биће пионирска у одабиру теме. Наиме, по први пут у „Прегледу судске праксе“ тема неће бити уско постављена, што ће гледаоцима омогућити да се за кратко време упознају са великим бројем различитих процесних ситуација.

У области кривичног права скрећемо пажњу на емисију у којој ће нам гостовати адвокатица Круна Савовић и заменик јавног тужиоца у Вишем јавном тужилаштву у Београду Никола Ускоковић, при чему ће прегледати одлуке судова које се тичу кривичних дела при којима су напади извршени на новинаре и адвокате.

У области извршног поступка Вукашин Сарајлић, судија Првог основног суда у Београду, заменик председника Извршног одељења и председник Одељења судске праксе Извршног одељења, кроз преглед значајних судских одлука настојаће да реши недоумице које су се појавиле у пракси.

ТЕРМИН: Информације о премијерном емитовању нових епизода биће благовремено доступне на интернет страници **www.propisi.net** и у издању Прописи.нет. **Линк за премијерни приказ епизоде биће доступан на Инфо-панелу, у оквиру издања Прописи.нет.** Након тога, репризне приказе веб-серијала могуће је погледати у издању Прописи.нет, у делу под називом „Коментари“, у групи „ИНГ-ПРО вебинари“.

Како би вам уштедела време и омогућила да се на што једноставнији начин упознате са изабраним одлукама из њене базе, комисија Инџ-Про покренула је посебан веб-серијал под називом „Преглед судске праксе“. У трајању од оквирно једног школског часа наш сарадник и аутор Никола Пантелић, заменик јавног тужиоца у Вишем јавном тужилаштву у Београду, представљаће вам најзанимљивије делове објављених судских одлука виших судских инстанци. Судска пракса је годинама изузетно важан оријентир у српском правном систему, па њено познавање побољшава наше изгледе да уђемо у судским процесима.

ВЕБ-СЕРИЈАЛ ЈЕ БЕСПЛАТАН ЗА ПРЕТПЛАТНИКЕ НА ИНГ-ПРО ИЗДАЊА.

Имате питање? Имамо одговор!

У овој рубрици дајемо одговоре на нека од питања која сте упутили нашем часопису. Подсећамо да право на постављање питања и добијање одговора имају искључиво претплатници на наш часопис.

РАДНО ПРАВО

Извршење на отпремнини и јубиларној награди

П: Извршење се сироводи на заради зајосленои. Да ли јубиларна награда и отпремнина подлежу извршењу?

О: Поступак извршења на зарадама регулисан је чл. 288–298. Закона о извршењу и обезбеђењу. Члан 288. Закона упућује и на сходну примену одредаба Закона које регулишу питање извршења на новчаном потраживању извршног дужника (чл. 256–287. Закона).

Одредбом члана 105. став 3. Закона о раду утврђено је да се зарадом у смислу става 1. наведеног члана сматрају сва примања из радног односа, осим примања из:

■ члана 14. Закона о раду (учешће запосленог у добити оствареној у пословној години, утврђено уговором о раду или одлуком послодавца у складу са законом и општим актом),

■ члана 42. став 3. т. 4) и 5) Закона о раду (по основу коришћења и употребе средстава за рад запосленог и накнаде трошкова за њихову употребу, као и накнаде других трошкова рада у случају радног односа заснованог за обављање послова ван просторија послодавца),

■ члана 118. т. 1–4) (по основу накнаде трошкова у складу са општим актом и уговором о раду: за долазак и одлазак са рада у висини цене превозне карте у јавном саобраћају, ако послодавац није обезбедио сопствени превоз, затим за време проведено на службеном путу у земљи и за време проведено на службеном путу у иностранству, као и смештаја и исхране за рад и боравак на терену, ако послодавац

није запосленом обезбедио смештај и исхрану без накнаде),

■ члана 119. Закона о раду (исплате које послодавац изврши запосленом у складу са општим актом: на име отпремнине при одласку у пензију најмање у висини две просечне зараде, на име накнаде трошкова погребних услуга у случају смрти члана уже породице, на име накнаде штете због повреде на раду или професионалног обољења и на име поклона за Божић и Нову годину деци запосленог старости до петнаест година живота, као и на име премија за добровољно додатно пензијско осигурање, колективно осигурање од последица незгода и колективно осигурање за случај тежих болести и хируршких интервенција, а у циљу спровођења квалитетне додатне социјалне заштите запослених),

■ члана 120. тачка 1) Закона о раду (по основу јубиларне награде и солидарне помоћи) и

■ члана 158. Закона о раду (по основу исплаћене отпремнине у случају отказа уговора о раду – технолошки вишак).

Будући да се извршење спроводи на заради, јубиларна награда и отпремнина изузете су од извршења. Када је реч о исплатама јубиларних награда, солидарних помоћи, отпремнина због одласка у пензију и по основу технолошког вишка, једнократне накнаде штете због повреде на раду, накнада трошкова погребних услуга, према нашем мишљењу, наведене исплате нису обухваћене појмом зараде која је предмет извршења. Међутим, нема препрека да та средства буду предмет извршења према правилима извршења на средствима са текућег рачуна извршног дужника у складу с одредбама члана 310. Закона. Значи, послодавац та средства не би могао да обустави кроз поступак извршења на заради запосленог, али би извршни пове-

буде укључен као подршка при спровођењу активности друштвено корисног, односно хуманитарног рада са учеником којем је изречена васпитна или васпитно-дисциплинска мера.

ИЗВРШНИ ПОСТУПАК

Отплата дуга у ратама у извршном поступку

П: Ко одлучује о ујлаји дуа од сйране извршној дужника у ратама и како обрачунаји камају на дуовање извршној дужника ако йлаћа дуј у ратама?

О: Законом о извршном поступку није прописана отплата дуга у ратама нити постоји било које слично средство извршења, што је и логично с обзиром на природу извршног поступка, као правног поступка чији је циљ принудна наплата дуговања које је настало у неком претходном правном односу и у вези са којим су исцрпљене могућности за добровољно испуњење. Међутим, то не значи да је

забрањено да извршни дужник током извршног поступка своју обавезу измири добровољно у целости или делимично.

У пракси се, управо у циљу добијања на времену ради добровољног измирење дуга од стране извршног дужника, најчешће примењују одредбе ЗИО које уређују одлагање извршења, а прописане су у поглављу 6 ЗИО. Конкретно, извршење се најчешће одлаже на основу споразума странака, тако што извршни дужник предложи измирење обавезе у деловима (на рате), а извршни поверилац прихвати тај предлог. Тим споразумом странке најчешће и договоре да ли ће извршни дужник уплаћивати рате директно извршном повериоцу или преко наменског рачуна јавног извршитеља.

Када је у питању обрачун камате, она се обрачунава, у складу са одредбама Закона о облигационим односима и Закона о затезној камати, почев од првог дана доцње, закључно са даном исплате. За преостали неисплаћени део главнице камата наставља да тече све до дана коначне исплате.

Закони који регулишу односе унутар људске заједнице, која би требало да буде по мери сваког појединца, тичу се различитих сегмената свакодневног живота. Међу тим сегментима посебну улогу у очувању и усавршавању људске цивилизације имају изванредна дела људског духа по којима би се требало равнати, као што из оних негативних треба учити. У новој рубрици „Поводом...” бавићемо се баш тиме – значајним датумима, историјским преокретима, заслужним личностима и пресудним документима, као и њиховим утицајем на измене и усавршавање прописа.

Поводом Међународне недеље међуверске хармоније

Изузетна верска разноликост на свету родила је потребу да се установе посебне институције чији ће задатак бити примена УН декларација које се односе на слободу вероисповести, цркве и верске заједнице, као и законски прописи који се односе на вере и религије, а неизоставни су у склопу одрживог развоја, што је и представљено у овом тексту.

Нужност верског помирења зарад светског мира

Ближи нам се фебруар, а самим тим и вечита расправа шта, зашто и како слави́мо 14. фебруара – Светог Трифуна по јулијанском календару или Светог Валентина по грегоријанском, односно Дан заљубљених у духу новог доба и нових стремљења ка универзалности празника. Колико политичка превирања, међурасне размирице или верска надметања, нарочито на подручјима са мешовитим становништвом, збуњују грађане – говори и анкета у којој је једна симпатична госпођа на питање шта се слави 14. фебруара одговорила – 8. март. Ни наша земља није изван тога јер Свети Трифун припада једној а Свети Валентин другој конфесији, иако оба позивају на слављење љубави и живота. То само показује колико су поменуте расправе беспредметне.

Векови сукоба и неразумевања у ново доба изродили су покушаје да се изгради свет у ком ће бити места за све, а ничија уверења неће бити ниподаштавана. С тим у складу **Уједињене нације на предлог краља Јордана Абдулаха II донеле су Резолуцију А/РЕС/65/5** на Генералној скупштини 2010. године, којом су

установиле читаву недељу – од 1. до 7. фебруара сваке године, тзв. **Међународну недељу међуверске хармоније** (енг. *World Interfaith Harmony Week* – WIHW), када ће се славити и промовисати верска једнакост, разноликост и братство, уз позив владама, институцијама и цивилном друштву да се укључе организовањем програма и иницијатива које би промовисале циљеве WIHW¹. Тада је посебно истакнуто да међусобно разумевање и међурелигијски дијалог представљају важне димензије културе мира, при чему је препозната потреба за дијалогом између различитих вера и религија како би се унапредило међусобно разумевање, хармонија и сарадња међу људима. Због тога је Генерална скупштина охрабрила све државе да шире поруку добре воље у црквама, џамијама, синагогама, храмовима и другим местима богослужења на свету током те недеље, на добровољној основи и у складу са сопственим верским традицијама или убеђењима.

На тај позив Уједињених нација **Уједињени афрички конгрес и фондација „Пружи им руку”** (енг. *The United African Congress and Give Them a Hand Foundation*) одазвали су се већ 2012. године организовањем међуверског форума у УН, уз континуирано учешће сваке године. Одабравши тему „Дијаспора – сила за

ства, разумевања и прихватања опомињући се вишевековног суживота на овим просторима, који је најлепше описао Момо Капор у једној својој причи:

„Кад бих имао само пола сата да неком странцу који не зна ништа о нама, покажем ко смо, шта смо и од чега смо направљени изнутра, провео бих га **Улицом краља Петра**. То је, наиме, улица која попут дуге спаја две цивилизације, две културе и две реке – Саву и Дунав, попут седла пребаченог преко хрбата Београда који личи на леђа бика. Онај део

уз Саву звао се српска или савска варош јер је припадао српским трговцима, а део према Дунаву немачка или дунавска варош јер су у њему, као у каквом малом Вавилону, живели дубровачки, докељски, јемени и јеврејски трговци, а било је ту и Грка, Италијана и не мали број Аустријанаца заосталих иза аустријске окупације Србије. **Не постоји град на свету који у једној јединој улици, као што је Улица краља Петра, има Саборну православну цркву, турску џамију и јеврејску општину.**”

Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

Ендноте

- ¹ <https://www.un.org/en/observances/interfaith-harmony-week>
- ² <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/religion-by-country>
- ³ Ибид.
- ⁴ „Научно оправдање религије”, књига 2: „Историја религије”, протојереј др Лазар Милин, Новинско-издавачка установа српске патријаршије „Православље”, Београд 1977, стр. 14.
- ⁵ https://www.newworldencyclopedia.org/entry/Great_Flood
- ⁶ <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/religion-by-country>
- ⁷ „Научно оправдање религије”, књига 2: „Историја религије”, протојереј др Лазар Милин, Новинско-издавачка установа српске патријаршије „Православље”, Београд 1977, стр. 17.

- ⁸ <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/religion-by-country>
- ⁹ Ибид.
- ¹⁰ „Научно оправдање религије”, књига 2: „Историја религије”, протојереј др Лазар Милин, Новинско-издавачка установа српске патријаршије „Православље”, Београд 1977, стр. 15.
- ¹¹ <https://www.un.org/en/observances/interfaith-harmony-week>
- ¹² <https://www.mpravde.gov.rs/tekst/834/crkve-i-verske-zajednice.php>

КАЛКУЛАТОР КАМАТА

у оквиру електронског издања ИНГ-ПРО ПРОПИСИ.НЕТ

Осим обрачуна затезне камате у динарима или у некој од страних валута (евро, долар, швајцарски франк), уз помоћ нашег калкулатора претплатници могу да врше и обрачун камате за неблаговремено плаћене јавне приходе и за неблаговремено плаћени царински дуг и казну у царинском поступку, затим обрачун камате по есконтној/референтној стопи Народне банке Србије и по референтној стопи Европске централне банке (ЕЦБ), као и обрачун камате по пресудама/одлукама Европског суда за људска права. Поред наведених, ту је и обрачун уз помоћ индекса потрошачких цена, а поред свих ових дефинисаних каматних стопа које ми ажурирамо, постоји и опција **Моје каматне стоје**, помоћу које сваки корисник може да дефинише каматне стопе како би прилагодио обрачун камата сопственим потребама.

Обрачуна камата претплатници могу да сачувају у оквиру базе, а могу и да врше промене на рачуну, односно да евидентирају нова задужења и отплате, уз могућност да бирају да ли ће се делимична отплата дуга прво одузимати од камате или од главнице.

Калкулатор врши обрачуна камата пропорционалном или конформном методом. Поред ових, постоји и јединствена мешовита метода (за затезну камату до 2. 3. 2001. примењује се конформна метода, а од 3. 3. 2001. пропорционална), која омогућава јединствен обрачун камате за период пре и после тог периода. Сходно томе, по истом принципу функционише и обрачун камате на неблаговремено плаћене јавне приходе, на неблаговремено плаћен царински дуг и неблаговремено плаћену казну у царинском поступку (до 31. 12. 2012. конформна, од 1. 1. 2013. пропорционална метода).

Збирни обрачун камата омогућава обрачун дуга по више различитих фактура (рачуна), по принципу: један поверилац, један дужник, више новчаних потраживања и износ укупног дуга по свим тим различитим основама.

За препоруке и друге информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Прејлед њројиса...

ИЗДАЈАМО ЗНАЧАЈНЕ ПРОПИСЕ КОЈИ СУ ДОНЕТИ ИЗМЕЋУ ДВА БРОЈА...

ЗДРАВСТВО

■ Правилник о измени Правилника о обрасцу и садржини лекарског рецепта, начину издавања и прописивања лекова („Сл. гласник РС” бр. 143/2022 од 29. 12. 2022)

■ Правилник о изменама и допунама Правилника о уговарању здравствене заштите из обавезног здравственог осигурања са даваоцима здравствених услуга за 2022. годину („Сл. гласник РС” бр. 143/2022 од 29. 12. 2022)

■ Правилник о уговарању здравствене заштите из обавезног здравственог осигурања са даваоцима здравствених услуга за 2023. годину („Сл. гласник РС” бр. 143/2022 од 29. 12. 2022)

■ Уредба о измени Уредбе о мерама за спречавање и сузбијање заразне болести COVID-19 („Сл. гласник РС” бр. 144/2022 од 30. 12. 2022)

■ Уредба о Плану здравствене заштите из обавезног здравственог осигурања у Републици Србији за 2023. годину („Сл. гласник РС” бр. 144/2022 од 30. 12. 2022)

■ Правилник о измени Правилника о обрасцу и садржини лекарског рецепта, начину издавања и прописивања лекова („Сл. гласник РС” бр. 2/2023 од 13. 1. 2023)

■ Листа лекова који се издају без лекарског рецепта и који се могу рекламирати у средствима јавног информисања („Сл. гласник РС” бр. 2/2023 од 13. 1. 2023)

■ Правилник о измени и допунама Правилника о Листи лекова који се прописују и издају на терет средстава обавезног здравственог осигурања („Сл. гласник РС” бр. 144/2022 од 30. 12. 2022)

■ Правилник о измени Правилника о ценама здравствених услуга на секундарном и терцијарном нивоу здравствене заштите („Сл. гласник РС” бр. 1/2023 од 6. 1. 2023)

■ Правилник о изменама Правилника о медицинско-техничким помагалима која се обезбеђују из средстава обавезног здравственог осигурања („Сл. гласник РС” бр. 3/2023 од 20. 1. 2023)

СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ

■ Износ најниже месечне основице доприноса за обавезно социјално осигурање („Сл. гласник РС” бр. 143/2022 од 29. 12. 2022)

■ Износ најниже месечне основице доприноса за обавезно социјално осигурање за осигуранике из чл. 25, 26. и 27. Закона о доприносима за обавезно

социјално осигурање за 2023. годину („Сл. гласник РС” бр. 143/2022 од 29. 12. 2022)

■ Износ највише месечне основице доприноса за обавезно социјално осигурање („Сл. гласник РС” бр. 143/2022 од 29. 12. 2022)

■ Износ највише годишње основице доприноса за обавезно социјално осигурање за 2023. годину („Сл. гласник РС” бр. 143/2022 од 29. 12. 2022)

■ Решење о утврђивању месечне основице доприноса за лица укључена у обавезно осигурање, на коју се обрачунава и плаћа допринос за пензијско и инвалидско осигурање у 2023. години („Сл. гласник РС” бр. 144/2022 од 30. 12. 2022)

■ Правилник о друштвеном стандарду корисника пензија Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање („Сл. гласник РС” бр. 3/2023 од 20. 1. 2023)

ПОЉОПРИВРЕДА

■ Правилник о измени Правилника о квалитету семена пољопривредног биља („Сл. гласник РС” бр. 3/2023 од 20. 1. 2023)

■ Правилник о методама испитивања сорте мака (*Papaver somniferum* L.) ради признавања сорте („Сл. гласник РС” бр. 3/2023 од 20. 1. 2023)

■ Одлука о изменама и допунама Одлуке о привременим мерама за банке у циљу адекватног управљања кредитним ризиком у портфолију пољопривредних кредита у условима отежане пољопривредне производње („Сл. гласник РС” бр. 5/2023 од 24. 1. 2023)

ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

■ Уредба о утврђивању Листе категорија квалитета ваздуха по зонама и агломерацијама на територији Републике Србије за 2021. годину („Сл. гласник РС” бр. 144/2022 од 30. 12. 2022)

■ Правилник о активним дозиметрима фотонског зрачења који се користе у заштити од јонизујућег зрачења („Сл. гласник РС” бр. 144/2022 од 30. 12. 2022)

ПРОМЕТ ЖИВОТНИХ НАМИРНИЦА

■ Одлука о измени Одлуке о привременој забрани извоза млека и производа од млека („Сл. гласник РС” бр. 144/2022 од 30. 12. 2022)

ЕНЕРГЕТИКА

■ Правилник о измени Правилника о техничким мерама и захтевима који се односе на дозвољене

Прејлед њројиса...

■ Динарски износи месечних зарада из члана 15в ст. 5. и 6. Закона о порезу на доходак грађана, за 2023. годину („Сл. гласник РС” бр. 144/2022 од 30. 12. 2022)

■ Одлука о изменама и допуни Одлуке о одређивању робе за чији је увоз, извоз, односно транзит прописано прибављање одређених исправа („Сл. гласник РС” бр. 3/2023 од 20. 1. 2023)

ПОДСТИЦАЈИ

■ Уредба о условима и начину спровођења субвенционисане доделе заштитних рамова за употребљавани трактор („Сл. гласник РС” бр. 144/2022 од 30. 12. 2022)

■ Правилник о измени Правилника о условима и начину остваривања права на подстицаје у сточарству за квалитетна приплодна грла („Сл. гласник РС” бр. 144/2022 од 30. 12. 2022)

■ Правилник о изменама и допунама Правилника о коришћењу подстицаја за органску сточарску производњу („Сл. гласник РС” бр. 144/2022 од 30. 12. 2022)

■ Правилник о изменама и допунама Правилника о подстицајима за унапређење система креирања и преноса знања кроз развој техничко-технолошких, примењених, развојних и иновативних пројеката у пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС” бр. 144/2022 од 30. 12. 2022)

■ Правилник о изменама и допуни Правилника о условима и начину остваривања права на кредитну подршку („Сл. гласник РС” бр. 144/2022 од 30. 12. 2022)

■ Уредба о подстицајима инвеститору да у Републици Србији производи аудиовизуелно дело („Сл. гласник РС” бр. 2/2023 од 13. 1. 2023)

■ Уредба о допуни Уредбе о утврђивању Програма финансијске подршке пољопривредним произвођачима сунцокрета рода 2022. године („Сл. гласник РС” бр. 2/2023 од 13. 1. 2023)

■ Правилник о изменама и допунама Правилника о подстицајима за производњу садног материјала и сертификацију и клонску селекцију воћака, винове лозе и хмеља („Сл. гласник РС” бр. 3/2023 од 20. 1. 2023)

■ Уредба о висини посебне накнаде за подстицај повлашћених произвођача електричне енергије у 2023. години („Сл. гласник РС” бр. 3/2023 од 20. 1. 2023)

ДРУГЕ ОБЛАСТИ

■ Правилник о изменама и допуни Правилника о обезбеђивању исхране и смештаја у Министарству унутрашњих послова („Сл. гласник РС” бр. 143/2022 од 29. 12. 2022)

■ Правилник о Регистру субјеката националног иновационог система („Сл. гласник РС” бр. 143/2022 од 29. 12. 2022)

■ Правилник о надзору који спроводи Комисија за хартије од вредности („Сл. гласник РС” бр. 143/2022 од 29. 12. 2022)

■ Уредба о измени Уредбе о условима и начину за примену мера за заштиту права интелектуалне својине на граници („Сл. гласник РС” бр. 144/2022 од 30. 12. 2022)

■ Уредба о изменама Уредбе о поступку и начину на који законити ималац акција Акционарског фонда даје налог брокеру за прву продају акција („Сл. гласник РС” бр. 144/2022 од 30. 12. 2022)

■ Уредба о престанку важења Уредбе о техничким и другим захтевима за конструкционе хладнообликоване заварене шупље профиле од нелегираних и ситнозрних челика („Сл. гласник РС” бр. 144/2022 од 30. 12. 2022)

■ Уредба о изменама и допунама Уредбе о начину, поступку и мерама заштите поверљивих проналазака значајних за одбрану („Сл. гласник РС” бр. 2/2023 од 13. 1. 2023)

■ Одлука Уставног суда РС број ИУз-253/2018 којом се утврђује да одредба члана 178. став 3. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС”, бр. 18/16 и 95/18 – аутентично тумачење) није у сагласности са Уставом и потврђеним међународним уговором („Сл. гласник РС” бр. 2/2023 од 13. 1. 2023)

■ Одлука Уставног суда РС број ИУо-72/2022 којом се утврђује да члан 46. Уредбе о давању у закуп водног земљишта у јавној својини („Службени гласник РС” бр. 50/19) није у сагласности с Уставом и законом („Сл. гласник РС” бр. 2/2023 од 13. 1. 2023)

■ Уредба о посебним захтевима за акредитована тела у саставу произвођача („Сл. гласник РС” бр. 3/2023 од 20. 1. 2023)

■ Упутство о изменама Упутства за спровођење обуке у области спречавања корупције и јачања интегритета („Сл. гласник РС” бр. 3/2023 од 20. 1. 2023)

■ Одлука о изменама и допуни Одлуке о мрежи јавних средњих школа („Сл. гласник РС” бр. 4/2023 од 23. 1. 2023)

■ Правилник о ближим условима, процедурама, управљању и начину рада у Јединственим информационим системима за појединачне области заштите и очувања културног наслеђа, као и о обавезама установа заштите и запослених („Сл. гласник РС” бр. 5/2023 од 24. 1. 2023)

С НАМА НЕМА ЛУТАЊА!

ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ.НЕТ
ЕЛЕКТРОНСКО ПРАВНО ИЗДАЊЕ

Пословни саветник – штампани часопис:
САВЕТОДАВНИ ЧАСОПИС ИЗ ОБЛАСТИ ФИНАНСИЈА

Јавне набавке и буџети

Грађанско право

Кривично право

Управно право

Привредно право

Радно право

Унакрсни поглед